

İlkokul ve Ortaokul Öğrencileri için Önerilen 100 Temel Eserde Karakter Güçlerinin İncelenmesi*

Investigation of Character Strengths in 100 Fundamental Literary Works Recommended to Primary and Secondary School Students

Şerife IŞIK**, Sabire KILIÇ***, Nazife ÜZBE ATALAY****, Sare TERZİ İLHAN*****,
Ümre KAYNAK*****

• Geliş Tarihi: 25.04.2018 • Kabul Tarihi: 14.10.2018 • Yayın Tarihi: 31.07.2019

Kaynakça Bilgisi: Işık, Ş., Kılıç, S., Üzbe Atalay, N., Terzi İlhan, S., & Kaynak, Ü. (2019). İlkokul ve ortaokul öğrencileri için önerilen 100 Temel Eserde karakter güçlerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(3), 839-859. doi: 10.16986/HUJE.2018045432

Citation Information: Işık, Ş., Kılıç, S., Üzbe Atalay, N., Terzi İlhan, S., & Kaynak, Ü. (2019). Investigation of character strengths in 100 Fundamental Literary works recommended to primary and secondary school students. *Hacettepe University Journal of Education*, 34(3), 839-859. doi: 10.16986/HUJE.2018045432

ÖZ: Bireyin duygu, düşünce ve davranışlarıyla ortaya koyduğu pozitif özellikler olarak tanımlanan karakter güçleri psikolojik sağlığa ve genel iyilik haline olan katkısı sebebiyle hem eğitimciler hem de psikoloji ve eğitim alanındaki uygulayıcılar için önemli bir çalışma alanı oluşturmaktadır. Bu çalışma ile MEB tarafından 2005 yılında ilkokul ve ortaokul öğrencileri için tavsiye edilen 100 Temel Eser listesinde yer alan kitapların karakter güçleri açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Betimsel modele dayalı nitel araştırma düzeneğinde yürütülen bu çalışmada doküman analizi yolu ile elde edilen veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak çözümlenmiştir. Çalışma kapsamında, tür ölçüt alınarak oluşturulan tabakalı amaçlı örneklemden seçkisiz atama ile belirlenen 22 eser 5 araştırmacı tarafından incelenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen veriler Peterson ve Seligman'ın kuramsal tanımlama ve sınıflandırması doğrultusunda 24 karakter gücü 6 erdem kategorisi çerçevesinde incelenmiş ve elde edilen bulgular ilgili alanyazın sonuçları ile ilişkili olarak tartışılmıştır. Araştırmanın ilkokul ve ortaokul öğrencilerine önerilen edebi kaynakların yeniden gözden geçirilmesine ve çocukların psikolojik sağlık ve karakter gelişimlerini olumlu etkilemesine katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Sözcükler: İlkokul ve ortaokul öğrencileri, 100 Temel Eser, karakter güçleri

ABSTRACT: Character strengths, as the positive traits a person owns, celebrates and frequently exercises, generate a crucial area of interest for both researchers and the practitioners in the educational or psychology related fields because of its important effect on psychological health and well being. Regarding to its impact on positive character development in children, this current study aims at investigating the character strengths in 100 fundamental literary works recommended to primary and secondary school students. The study was based on qualitative research and the data gained by document inquiry was analyzed with the use of content analysis. 22 literary works are chosen

* 27. Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresinde (Antalya, 18-22 Nisan 2018) sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı, Ankara-TÜRKİYE. e-posta: serife7403@gmail.com (ORCID: 0000-0002-5184-8218)

*** Arş. Gör., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı, Ankara-TÜRKİYE. e-posta: sabirebahar@hotmail.com, (ORCID: 0000-0001-8378-205X)

**** Arş. Gör., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı, Ankara-TÜRKİYE. e-posta: nazifeuzbe@yahoo.com, (ORCID: 0000-0002-6637-5855)

***** Arş. Gör., Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı, Amasya-TÜRKİYE. e-posta: sare_terzi@hotmail.com, (ORCID: 0000-0002-7728-8909)

***** Arş. Gör., Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Ana Bilim Dalı, Ankara-TÜRKİYE. e-posta: kayaciyumre@hotmail.com, (ORCID: 0000-0002-4999-9594)

randomly and distributed to 5 different researchers to analyze them in accordance with the theory of character strengths and virtues developed by Peterson and Seligman as totally 24 character strengths and 6 virtues. The findings are discussed in relation to the relevant literature, aiming at making contributions to the development of literary works improving psychological wellness and character development of children.

Keywords: Primary and secondary school students, 100 Fundamental Literary Works, character strengths

1. GİRİŞ

Pozitif psikolojinin temel amacı bireyin psikolojik sağlığına ve genel iyi olma haline katkı getirmek için kişilik özelliklerini ve eğilimlerini anlamaya çalışmaktır. Peterson ve Seligman (2004) tüm kültürlerde yaygın olarak bilinen, bireyin mutluluğuna ve yaşam doyumuna katkı sağlayan ve ahlaki açıdan değerli olan özellikleri karakter güçleri altında toplamışlardır. Karakter güçleri bireyin iyi olma düzeyine ve mutluluğuna katkı sağlayan temel eğilimlerdir. Karakter güçleri her bireyde dereceli olarak bulunan ve bireyin duygu, düşünce ve davranışlarıyla ortaya konulan pozitif özellikler olarak tanımlanır (Park, Peterson ve Seligman, 2004). Erdem temelli kişilik özellikleri olan karakter güçleri aile, toplum ve diğer bağlamsal faktörlerden etkilenirler. Bununla birlikte, karakter güçleri kavramsal olarak kişilik özelliklerine benzetilebilir ancak öğretilebilir ve geliştirilebilir olmaları sebebiyle onlardan farklılık gösterirler (Shoshani ve Aviv, 2012).

Peterson ve Seligman (2004) “davranışlarla gözlenebilen değerler” (values in action-VIA) sınıflamasında bireylerin iyi olmalarına katkı sağlayan 24 karakter gücünü 6 erdem kategorisinde tanımlamışlardır ve bu sınıflama Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Erdem Boyutları ve Karakter Güçleri

Erdem	Karakter Güçleri
Bilgelik - Bilginin kazanımı ve kullanımına ilişkin bilişsel güçlerdir.	- Özgünlük: Üretken ve orijinal yollar düşünme - Merak: Yaşamın bütününe ilişkin ilgi duyma - Açık fikirlilik: Olayları her açıdan düşünme ve inceleme - Öğrenme aşkı: Yeni bilgiler ve beceriler edinmeye isteklilik - Çok yönlü bakış açısı: Diğerlerine akılcı öneriler getirebilme
Cesaret - İçsel/dışsal engeller karşısında amaçlarına ulaşabilmeye ilişkin uygulamaları içeren duygusal güçlerdir.	- Dürüstlük: Gerçeği konuşma ve kendini gerçek bir şekilde ortaya koyma - Cesur olma: Tehdit, zorluk ya da acıdan korkmama - Azim: Başlanılan bir işi bitirme - Yaşam coşkusu: Yaşama heyecan ve enerji ile yaklaşma
İnsanlık - Diğerlerine dostça yaklaşma ve yönelmeyi içeren kişilerarası güçlerdir.	- Nezaket: İnsanların yararına ve iyi olan şeyler yapma - Sevmeye/sevilme: Diğerleriyle yakın ilişkilere değer verme - Sosyal zekâ: Kendisinin ve diğerlerinin güdülerinin ve duygularının farkında olma
Adillik - Sağlıklı toplumsal yaşamın temelini oluşturan vatandaşlık güçleridir.	- Hakkaniyet: Bütün insanlara adaletli ve eşit davranma - Liderlik: Grup aktivitelerini organize etme ve izleme - Takım çalışması: Bir grup ya da takımın bir üyesi olarak çalışma
Ölçülülük - Aşırılığa karşı koruyan güçlerdir.	- Affetme: Hata yapanları affetme - Alçakgönüllülük: Başarılarını vurgulayıp ilgi çekmeye çalışmama - Tedbirlilik: Kişinin seçimleriyle ilgili dikkatli olması, pişman olunacak şeyler söylememe, yapmama - Öz-düzenleme: Kişinin davranışlarını ve duygularını düzenlemesi
Aşkıntık - Daha büyük bir varlıkla/evrenle bağlantı kurmayı ve anlam bulmayı sağlayan güçlerdir.	- Estetik ve mükemmelliğin takdiri: Yaşamın bütün alanlarında estetiği, mükemmelliği ve iyi performansı fark etme ve takdir etme - Şükran: Gerçekleşen iyi şeylerin farkında olma ve bunlar için teşekkür etme - Umut: Gelecekte en iyisini bekleme ve bunu başarmak için çalışma - Mizah: Gülmeyi ve şaka yapmayı sevmeye, diğerlerini güldürme - Maneviyat: Yaşamın anlamı ve daha yüksek amaçlar üzerine tutarlı inançlara sahip olma

Alanyazında karakter güçlerinin yetişkinlerde öznel iyi oluş, ruhsal ve fiziksel sağlık ve yaşam doyumuna katkısının olduğu (Allan ve Duffy, 2014; Buschor, Proyer ve Ruch, 2013; Douglas ve Duffy, 2014; Peterson ve Park, 2011), depresyonu azalttığı (Gillham ve ark., 2011;

Huta ve Hawley, 2010; Mongrain ve Anselmo-Mtthews, 2012) ve strese karşı direnç göstermede olumlu kaynaklar olduğu (Duan ve ark., 2015) vurgulanmıştır. Karakter güçlerinin çocuklar ve ergenler üzerinde etkisinin incelendiği araştırmalarda karakter güçlerinden umut, sevme/sevilme, şükran ve yaşam coşkusunun yaşam doyumunu ile (Park ve Peterson, 2006; Ruch ve ark., 2014; Toner ve ark., 2012); sevme/sevilme (Park ve Peterson, 2006) ve şükranın (Weber ve Ruch, 2012) mutluluk ile; umut, sevme/sevilme, yaşam coşkusu, çok yönlü bakış açısı, şükran, takım çalışması, affediciliğin öznel iyi oluş ile (Kabakçı, 2013); öğrenme aşkı, azim, yaşam coşkusu, şükran, umut ve çok yönlü bakış açısının (Ang, 2016; Wagner ve Ruch, 2015) ve öğrenme aşkı, azim, hakkaniyet ve nezaketin (Lounsbury ve ark., 2009) okul başarısı ile olumlu ilişkisi olduğu bulgulanmıştır. Ayrıca umut, yaşam coşkusu ve liderlik karakter güçlerine sahip ergenlerin kaygı ve depresyon düzeylerinin düşük olduğu (Dahlsgaard, Park ve Peterson, 2006), karakter güçlerinin psikolojik semptomlarla (Duan ve ark., 2015) ve ergenler arasında şiddet, suç işleme, riskli cinsel aktiviteler ve madde kullanımı gibi davranışlarla negatif ilişkili olduğu (Peterson, Park ve Seligman, 2006) bulunmuştur.

Karakter güçleri çocuk ve gençlerde erken yaşlardan itibaren gelişime açık olmaları açısından hem eğitimciler hem de psikoloji ve eğitim alanındaki uygulayıcılar için çok önemli bir çalışma alanı oluşturmaktadır. Alanyazında karakter güçleri temelli etkinliklere katılan öğrencilerin daha yüksek yaşam doyumuna sahip oldukları, iyi oluş düzeylerinin (Proctor, Maltby ve Linley, 2011; Proctor ve ark., 2011; Proyer, Ruch ve Buschor, 2013; Rashid ve ark., 2013), akademik öz-yeterlik düzeylerinin (Weber ve Ruch, 2012) ve sosyal işlevsellik düzeylerinin (Shoshani ve Slone, 2012) arttığı ifade edilmiştir. Karakter güçlerini geliştirmeye yönelik etkinliklerde yararlanılan önemli araçlardan biri çocuk kitaplarıdır. Karakter güçleri temelli kitapları okuyan çocukların karakter güçlerini kazandıkları belirtilmiştir (Almerico, 2014; Kilpatrick, Wolfe ve Wolfe, 1994; O'Sullivan, 2002). Mendoza ve Rees'e (2001) göre kitaplar çocuklar için kendi inanç, tutum ve davranışlarını kontrol etmelerini sağlayan psiko-sosyal bir araçtır ve çocuklar kitaplar aracılığı ile kendine ve dünyaya ilişkin bir bakış açısı geliştirirler. Kitaplarla kurulan iletişim çocuğun kendini tanımasına, diğer insanlarla kendini karşılaştırmasına, yaşamda karşılaşılabileceği sorunları kestirmesine, sorunların çözümüne yönelik ipuçlarıyla buluşmasına hizmet ettiği (Güneş, 2007) gibi çocukların olumlu duygular yaşamalarına, içgörü kazanmalarına, kişilerarası ilişkilerini geliştirmelerine katkı sağlayarak iyi olma düzeylerini arttırmaktadır (Pawelski ve Moores, 2013). Benzer şekilde bireylere problemlerini çözmede ve/veya kendini tanımada edebiyat eserlerinden yararlanmalarını sağlayan bir sürecin düzenlenmesi olarak tanımlanan bibliyoterapi (Bodert, 1980) tekniğinin de çocuklarda kitaplar aracılığı ile olumlu değişimler sağlamada ve kişisel gelişimi kolaylaştırmada etkili olduğu vurgulanmaktadır (Bryant ve Roberts, 1992; Öner, 2007; Pardeck, 1995).

MEB 2005/70 sayılı genelge ile ilköğretim öğrencileri için tavsiye edilen okuma kitapları listesini 100 Temel Eser adı ile yayınlamıştır (MEB, 2018). MEB'in (2018) bu projesinin amacı "...öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırmak; bu yolla onları düşünen, düşündüğünü doğru ve açık bir şekilde ifade eden, algılama gücü yüksek, analitik düşünen, sentez kabiliyeti kazanmış, doğruların tek noktadan değil çeşitli yönlerden bakmak yoluyla ortaya çıkacağını kavramış, güzellik duygusu ve estetik anlayışı gelişmiş, kültürlü, milli ve manevi değerlere sahip, yüksek karakterli bireyler yetiştirmektir" şeklinde ifade edilmiştir. MEB'in tavsiye ettiği 100 Temel Eserin incelendiği araştırmalarda değerler öğretimi (Şen, 2007), küresel değerlerin incelenmesi (Özkan ve Sivrikaya, 2012), hikâye ve romanlarda işlenen ahlâkî konuların eğitsel yönden değerlendirilmesi (Kızılkaya, 2012), yerli romanlarda insan haklarının incelenmesi (Karaman Kepenekci ve Aslan, 2013), kadın imgesinin nasıl ve ne düzeyde sunulduğunun ortaya konması (Çer, 2014), şiddet olgusunun (Güney, 2014) ve değerlerin belirlenmesi (Kılıç ve Aktan, 2015) gibi konular işlenmiştir. Alanyazında yer alan bu çalışmalar incelendiğinde okunması önerilen 100 Temel Eser listesindeki yerli/yabancı kitaplarda karakter güçlerinin ne düzeyde işlendiğini ortaya koyan herhangi bir araştırmanın olmadığı görülmüştür. Bu nedenle ilköğretim ve ortaokul

öğrencilerine önerilen kitapların karakter güçlerine yer verilme düzeyi bakımından incelenmesinde yarar vardır. Çocuk kitaplarında açık ve örtülü olarak sunulan düşünceler, karakterler ve bu karakterlerin sahip olduğu özellikler çocuklara kazandırılacak yeterliklere uygun olmalıdır. Bu bağlamda olumlu özellikler öğretimle güçlendirilebilir olduğundan karakter güçleri temaları ile oluşturulmuş kitapların öğrencilerin temel etik değerleri geliştirmesinde önemli bir yere sahip olduğu düşünülmektedir. Öte yandan karakter güçleri yaklaşımı güçlü bir karakterin bileşenlerini ve erdemli oluşun niteliğini psikolojik bir bakış açısından çalışmak için sistematik bir yaklaşımdır (Brdar, Anić ve Rijavec, 2011). Karakter güçleri temelli etkinliklerin çocukların ve ergenlerin iyi olma düzeylerini ve akademik başarılarını artırmada etkili olduğu düşünüldüğünde, çocuklar ve ergenlere içerik olarak bireylerin olumlu ve güçlü yanlarına odaklanan kitaplar önerilmesi önleyici/koruyucu ruh sağlığı açısından önemli görülmektedir. Ayrıca ilkökul dönemi çocuğun kişilik gelişimi açısından başarı duygusunun temel alındığı, ortaokul dönemi ise kimlik kavramının daha çok öne plana çıktığı dönemlerdir (Erikson, 1984). Bu açıdan değerlendirildiğinde karakter güçlerinin çocukların kişilik gelişimlerine olumlu katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmada gelişim evreleri açısından önemli bir dönemde bulunan ilkökul ve ortaokul öğrencilerine önerilen 100 Temel Eser içinde yer alan kitaplar ele alınmış ve bu eserlerin karakter güçleri açısından incelenmesi amaçlanmıştır.

2. YÖNTEM

Bu çalışma, nitel bir araştırmadır. Araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin çözümlenmesi süreci (Yıldırım ve Şimşek, 2003) olarak tanımlanan doküman analizi yolu ile elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur.

2. 1. Çalışma Grubu

Araştırmanın veri kaynağını, MEB'in 2005 yılında ilkökul ve ortaokul öğrencileri için tavsiye ettiği "100 Temel Eser" listesindeki okuma kitapları oluşturmaktadır. Çalışma grubunu oluşturmak için, tabakalı amaçlı örnekleme yöntemine başvurulmuş, 100 Temel Eser içeriğindeki yayınlar Türk Dili ve Edebiyatı alanında çalışan bir uzmanın görüşleri doğrultusunda eserlerin türleri ölçüt alınarak 5 alt kategoriye ayrılmıştır. Çalışma grubunda yer alacak eser sayısı oranlı örnekleme yolu ile seçilmiş olup, her bir kategori altında sınıflandırılan eserler seçkisiz atama yöntemi ile seçilmiştir.

Tablo 2: Çalışma grubunu oluşturan eserlere ait bilgiler

Tür Adı	Sayısı	Orantılı (%20)	Eser İsimleri	Yazar/Çeviren/ Derleyen	Basım Yılı	Yayınevi
Hikâye	16	3.2=3	Aritmetik İyi Kuşlar Pekiyi Cumhuriyet Öncesi Yazarlardan Çocuklara Hikâyeler	Cemal Süreyya Mehmet Sayda	2017 2017	Yapı Kredi Bilge Sanat Kültür
			Yürek Dede ile Padişah	Cahit Zarifoğlu	2017	Beyan
			Seksen Günde Dünya Gezisi	Jules Verne/Bertan Onaran	2017	Türkiye İş Bankası Kültür
			Gulyabani	Hüseyin Rahmi Gürpınar	2015	Everest
			Hep O Şarkı	Yakup Kadri Karaosmanoğlu	2016	İletişim
			Ölümsüz Aile	Natalie Babitt/Bülent O. Doğan	2002	Türkiye İş Bankası Kültür
			Peter Pan	J.M. Barrie/Ali Aydoğan	2016	Arkadaş Çocuk
Roman	42	8.4=9	Uçan Sınıf	Erich Kastner	2017	Can Çocuk
			Üç Silahşörler	Alexander Dumas/Sibel Eraltan	2017	Arkadaş Çocuk
			Yalnız Efe	Ömer Seyfettin	2017	Maviçatı
			Yonca Kız	Kemal Bilbaşar	2017	Can Sanat
			Evvel Zaman İçinde	Eflatun Cem Güney	2009	Nar
			Ezop Masalları	Ali Aydoğan	2017	Arkadaş Çocuk
			Sevdalı Bulut	Nazım Hikmet	2017	Yapı Kredi
Şiir	8	1.6=2	Bir Gemi Yelken Açtı	Ali Mümtaz Arolat	2008	Dünya
			Peri Kız ile Çoban Hikâyesi	Orhan Seyfi Orhon	2015	Eğitim Kitabevi
Diğer*	22	4.4=5	Akın	Faruk Nafiz Çamlıbel	2017	Yapı Kredi
			Bitmeyen Gece	Mitat Enç	2015	Ötüken
			Eşref Saat	Şevket Rado	2017	Bilge Sanat Kültür
			Falaka	Ahmet Rasim	2010	Akvaryum
			Ülkemin Efsaneleri	İbrahim Zeki Burdurlu	2005	Tudem
Toplam	100	22				

*Not: Tiyatro/Anı/Destan/Otobiyografi/Deneme/Özdeyiş/Efsane/Tekerleme/Deyim/Atasözü/Fabl/Mesnevi/Bilmece/ Ninni/Türkü/Mani/Derleme

Tablo 2’de belirtildiği gibi araştırmamızın çalışma grubunu hikâye kategorisinden 3, roman kategorisinden 9, masal kategorisinden 3, şiir ve mensur şiir kategorisinden 2 ve diğer kategorisinden 5 olmak üzere toplamda 22 eser oluşturmaktadır.

2. 2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından geliştirilen, Peterson ve Seligman (2004) tarafından oluşturulan ve 6 erdem kategorisinde sınıflandırılan 24 karakter gücünün her birinin tanımlarının yer aldığı “Karakter Güçleri Formu” kullanılmıştır. Bu form, her bir eser için ayrı ayrı doldurulmuş ve kitapta yer alan karakter güçleri, ilgili cümle veya paragrafın sayfa sayıları ve örnek cümleler doğrudan alıntılanarak frekansların belirlenmesi amacı ile kullanılmıştır.

Tablo 3: Karakter güçleri formu

	Karakter Gücü	Tanımı	Kitapta geçtiği sayfalar	Frekans	Örnek cümleler
BİLGELİK	Öğrenme Sevgisi	Yeni bilgi, beceri ve konularda daha yeterli hale gelmeye duyulan ilgi. Kişinin bilgi edinme ve yeni şeyler öğrenme eğilimi.	119	2	*İnsanın yaşı ne kadar ilerlerse ilerlesin yaşamak için vakit geçmiş değildir. Daima yeni şeyler öğrenmek istiyorum.
			134		*Tecessüsünüzü hiçbir zaman sınırlandırmayınız. Her şeyi bilmek öğrenmek isteyiniz. İsteğiniz nasıl olsa kendiliğinden sınırlanacaktır.

2. 3. Verilerin Analizi

Bu çalışmada veriler, doküman incelemesiyle toplanmış ve verilere içerik çözümlenmesi uygulanmıştır. Bailey'e (1982) göre dokümanların tek başına veri kaynağı olarak kullanıldığı araştırmalarda elde edilen verilerin analizi dört önemli aşamada gerçekleştirilmelidir. Buna göre ilk aşamada tabakalı amaçlı örnekleme yöntemi ile 100 temel eser içerisinden 22 eser çalışma grubu olarak belirlenmiştir. İkinci aşama olan kategori belirleme işlemi, Peterson ve Seligman (2004) tarafından sınıflandırılan karakter güçlerine dayalı temalar çerçevesinde değerlendirildiği için araştırmaya başlamadan önce belirlenmiştir. Analiz biriminin belirlenmesi sürecini kapsayan üçüncü aşamada ise karakter güçlerini içeren ifadeler tema şeklinde ele alınmıştır (Cansız Aktaş, 2014; Yıldırım ve Şimşek, 2011). Doküman analizi sürecinin son aşaması olan elde edilen verilerin sayısallaştırılmasında frekans değerleri kullanılmıştır.

Çalışma grubunda yer alan 22 eser 5 farklı araştırmacıya seçkisiz bir yöntem kullanılarak dağıtılmıştır. Çalışma grubunda yer alan eserlerin her biri 4 araştırmacı tarafından değerlendirmeye alınmış olsa da zaman kısıtlılığı ve ekonomiklik açısından her bir eserin bütün araştırmacılar tarafından okunmasının sağlanamaması bu araştırmanın sınırlılığını oluşturmaktadır. Bu durumun oluşturduğu sınırlılığı en aza indirmek amacıyla eserlerde yer alan karakter güçlerinin tespit edilmesinde sırasıyla aşağıdaki işlem aşamaları takip edilmiştir.

1. Her bir kitap en az iki kere okunarak karakter gücü ifade eden temalar tespit edilmiştir.
2. Tespit edilen her bir tema yapılandırılmış Karakter Güçleri Formuna, ilgili karakter gücünün geçtiği sayfa sayısı ve örnek cümleler doğrudan alıntılanarak kaydedilmiştir.
3. Her bir eser için ayrı ayrı doldurulan bu formlar, ilgili eseri önceden okumamış olan 3 farklı uzman tarafından uzun süreli etkileşime dayalı olarak incelenmiştir. Belirlenen temalara ait her bir ifade tek tek okunarak incelenmiş, ilgili ifadelerin alanyazınla olan bağı "uygun", "uygun değil" görüşleri kapsamında değerlendirilmiştir. Doğrudan alıntılanan temalara yönelik olarak kararsız kalındığında ilgili esere dönülerek kitap tekrar okunmuş ve olay örüntüleri dikkate alınarak temanın uygunluğu değerlendirilmiştir.
4. 3 farklı uzmanın temalara ilişkin görüşleri her bir frekans için görüş birliği ve görüş ayrılığı şeklinde puanlanarak değerleyiciler arası uyum hesaplaması yapılmıştır.
5. Uzman görüşleri çerçevesinde yapılan değerlendirmeler sonucunda her bir esere yönelik temalar ve frekanslar düzenlenmiş, nihai temalar veri toplama aracına kaydedilmiştir.
6. 22 esere ait düzenlenen nihai formlar, güvenilirlik çalışmaları için araştırma süreci içerisinde bulunmayan ancak karakter güçleri alanında çalışmalar yapan bir uzman tarafından tekrar incelenerek her bir frekans için ilgili karakter gücüne uygunluğu saptanmıştır.
7. Uzman görüşü değerlendirmeleri sonucunda her bir esere ilişkin frekanslar araştırmacılar tarafından tekrar kontrol edilmiş, ilgili düzeltmeler yapılmış ve bulgular bu frekanslar üzerinden hesaplanmıştır.

2. 4. Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

Nitel bir çalışmada inandırıcılığı sağlamanın en iyi yolları uzman görüşlerinin alınması, derinlik odaklı veri toplanması ve uzun süreli etkileşimdir (Başkale, 2016; Kılıç ve Aktan, 2015). Bu çalışmada verilerin inandırıcılığının artırılması amacıyla elde edilen veriler açık ve tutarlı bir şekilde ortaya koyulmuş ve veri analizi sürecinde 3 farklı araştırmacının uzman görüşü çerçevesinde teyitleri alınmıştır. İlk aşamada yapılan değerleyiciler arası uyum %73.02 olarak hesaplanmıştır. Doküman analizi çalışmalarında, dokümanlar üzerinde uzun süre çalışılması, toplanan verilerin sürekli birbiri ile karşılaştırılması, yorumlanması, ulaşılan sonuçların eleştirel gözle değerlendirilmesi, gerçeğe uygun olup olmadığının sorgulanması inandırıcılık açısından önemlidir (Cansız Aktaş, 2014). Bu çalışmada eserlerin bireysel okunmalarının yanı sıra 3 farklı araştırmacı tarafından, her bir ifadenin tek tek eleştirel bir gözle incelenmesi, ilgili ifadenin ilgili karakter gücüne uygunluğu ya da ifadenin içerdiği temanın farklı karakter güçlerini yansıtıp yansıtmadığı gibi düşünceler yaklaşık 4 hafta boyunca yapılan uzun süreli toplantılar süresince tartışılmıştır.

Bu çalışmada sonuçların benzer katılımcı ve ortamlardaki durumlara aktarılabilirliğinin sağlanması amacıyla veri kaynakları ayrıntılı olarak betimlenmiş, her bir eser ayrıntılı olarak okunmuş, karakter gücü ifade eden tüm ifadeler titizlikle belirlenmiş ve karakter gücü ifadelerini net ve doğru olarak tespit edebilmek için, her bir kitap en az 2 defa okunmuştur. Verilerin aktarılabilirliğinin sağlanması için her bir frekansa ilişkin ifadeler metinlerden doğrudan alıntılar kullanılarak belirlenmiş; hem analiz hem de değerlendirme aşamasında ham veriye sadık kalınmıştır. Bu çalışmada verilerin aktarılabilirliğinin sağlanmasının bir diğer yolu olarak amaçlı örnekleme yöntemine başvurulmuştur (Başkale, 2006; Guba ve Lincoln, 1982). Tabakalı amaçlı örnekleme yöntemi ile çalışma grubunu oluşturan 22 eserin evreni temsil edilebilirliği artırılmaya çalışılmıştır.

Elde edilen verilerin güvenirliliğinin sağlanması amacıyla, araştırma kapsamı dışından bir araştırmacıdan yardım alınarak, veri analizinde ulaşılan sonuçların ham veriler ile karşılaştırıldığında teyit edilip edilmediğinin kontrol edilmesi amaçlanmıştır. Bu süreçte ilgili uzmanın analiz sonuçlarına ilişkin görüşleri, Miles ve Huberman (1994) tarafından geliştirilen ve nitel araştırmalarda (Altunay, Oral ve Yalçınkaya, 2014; Güven, 2014) verilerin teyidi amacıyla sıklıkla kullanılan güvenirlilik formülüyle analiz edilmiştir.

$$\text{Güvenirlilik} = \text{Görüş Birliği} / (\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}) \times 100$$

Hesaplama sonucunda araştırmanın güvenirliliği %96.68 olarak hesaplanmıştır. Güvenirlilik hesaplamasındaki uyum yüzdesinin %70'in üzerinde çıkması, bu çalışmanın güvenilir olduğunun göstergesi olarak kabul edilebilir (Miles ve Huberman, 1994; Yıldırım ve Şimşek, 2003).

3. BULGULAR

Bu bölümde, araştırmanın problemine göre elde edilen verilerin analizi sonucunda ortaya çıkan bulgulara yer verilmiştir.

3.1. Bilgelik Erdemine Göre Frekans Analizi Sonuçları

Çalışma grubunun bilgelik erdemine göre frekans değerleri ve yüzdelik sonuçları Tablo 4'de verilmiştir. Çalışma grubunda yer alan kitaplar ilk tabloda numara ve isimleri ile verilirken daha sonraki tablolarda sadece numaralar ile verilmiştir.

Tablo 4: Bilgelik erdemine göre frekans analizi sonuçları

Kitap Türü	Kitap Adı	BİLGELİK											
		Özgünlük		Merak		Öğrenme Aşkı		Açıkfikirlilik		Çok Yönlü Bakış Açısı		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
ŞİİR	(1) Peri Kız İle Çoban Hikâyesi	1	2.5	1	1.75	0	0	1	2.56	0	0	3	1.52
	(2) Bir Gemi Yelken Açtı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	(3)Ölümsüz Aile	1	2.5	4	7.02	0	0	4	10.26	0	0	9	4.57
ROMAN	(4)Yalnız Efe	2	5	6	10.52	1	6.67	1	2.56	0	0	10	5.08
	(5)Uçan Sınıf	5	12.5	0	0	0	0	2	5.13	7		14	7.11
	(6)Üç Silahşörler	1	2.5	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0.51
	(7)Gulyabani	2	5	2	3.5	0	0	1	2.56	3	6.52	8	4.06
	(8)Yonca Kız	0	0	3	5.26	2	13.33	3	7.69	1	2.17	9	4.57
	(9)80 Günde Devri Âlem	5	12.5	3	5.26	0	0	5	12.82	4	8.70	17	8.63
	(10)Hep O Şarkı	0	0	1	1.75	0	0	0	0	0	0	1	0.51
MASAL	(11)Peter Pan	2	5	0	0	0	0	3	7.69	3	6.52	8	4.06
	(12) Evvel Zaman İçinde	5	12.5	3	5.26	1	6.67	1	2.56	12	26.08	22	11.17
	(13)Sevdalı Bulut	9	22.5	2	3.5	0	0	2	5.13	9	19.57	22	11.17
	(14) Ezop Masalları	1	2.5	0	0	0	0	3	7.69	0	0	4	2.03
HİKÂYE	(15)Çocuklara Hikâyeler	0	0	18	31.58	1	6.67	1	2.56	1	2.17	21	10.66
	(16)Aritmetik İyi Kuşlar	1	2.5	1	1.75	3	20	1	2.56	2	4.35	8	4.06
	(17)Yürekdede İle Padişah	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
DİĞER	(18)Falaka	2	5	0	0	1	6.67	2	5.13	0	0	5	2.54
	(19)Bitmeyen Gece	0	0	7	12.28	2	13.33	8	20.51	1	2.17	18	9.14
	(20) Eşref Saat	3	7.5	4	7.02	2	13.33	0	0	2	4.35	11	5.58
	(21) Ülkemin Efsaneleri	0	0	2	3.5	2	13.33	1	2.56	1	2.17	6	3.04
	(22) Akın	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TOPLAM		40	100	57	100	15	100	39	100	46	100	197	100

Tablo 4'de görüldüğü üzere bilgelik erdem boyutunda yer alan özgünlük, merak, öğrenme aşkı, açıkfikirlilik, çok yönlü bakış açısı karakter güçleri kitaplarda toplam (n=197) defa yer almıştır. Tabloya bakıldığında, bu erdem boyutunda yer alan karakter güçlerinden en fazla yer alan karakter gücünün merak (n=57, %28.9), daha sonra sırasıyla çok yönlü bakış açısı (n=46, %23.3), özgünlük (n=40, %20.3), açıkfikirlilik (n=39, %19.8) ve öğrenme aşkı (n=15, %7.6) karakter güçlerinin izlediği görülmüştür. Bir Gemi Yelken Açtı, Yürekdede ile Padişah ve Akın kitaplarında bilgelik erdemine hiç rastlanmamıştır. Bu erdem boyutunda yer alan karakter güçleri ile ilgili kitaplardan doğrudan alıntılar aşağıda verilmiştir:

Özgünlük: “*Temiz dese böyle, pis dese şöyle; her iki yanıt da ölüm kokuyormuş. Kısa bir süre düşünen tilki, nazik ve sakin bir tavırla:*

-*Sayın kralım, çok özür diliyorum, demiş. Şu anda nezleyim, burnum koku almıyor.*” (Ezop Masalları, Aslan, Koyun, Kurt, Tilki Masalı, s. 78).

Merak: “*Passepartout’un bu tuhaf törenlere nasıl şaşkınlıkla baktığını, olup biteni görebilmek için gözlerini nasıl dört açtığını, herşeyi işitebilmek için nasıl kulak kabarttığını, edasının ve suratının bütün o insan kalabalığı içinde nasıl göze çarptığını belirtmek gereksiz.*” (80 Günde Devri Âlem, s.57).

Öğrenme Aşkı: “*İnsanın yaşı ne kadar ilerlerse ilerlesin yaşamak için vakit geçmiş değildir. Daima yeni şeyler öğrenmek istiyorum.*” (Eşref Saat, s.119)

Açıkfikirlilik: “*Sonra tek bir kurumu görerek genelleme yapmaya kalkmanın da doğru olmadığını farkındayım. Gelişmenin yönünü daha iyi kavrayabilmek için fırsat buldukça benzeri öteki kurumları da incelemeyi tasarladım*” (Bitmeyen Gece, s.31)

Çok Yönlü Bakış Açısı: “*Keloğlan’a bir gün komşularından biri bir baltayla bir kangal ip vermiş: -Git, demiş, dağa odun kes, odunu pazarda sat, para kazan, ananı kendin geçindirir. İşin yolunda giderse padişahın kızını bile alırsın.*” (Sevda Bulut, Keloğlan Masalı, s. 77).

3.1. Cesaret Erdemine Göre Frekans Analizi Sonuçları

Çalışma grubunun cesaret erdemine göre frekans değerleri ve yüzdelik sonuçları Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5: Cesaret erdemine göre frekans analizi sonuçları

Tür	Kitap No	CESARET								TOPLAM	
		Dürüstlük		Cesur Olma		Azim		Yaşam Coşkusu		f	%
		f	%	f	%	f	%	f	%		
ŞİİR	1	1	4.54	1	2.04	3	4.28	0	0	5	2.99
	2	0	0	0	0	2	2.86	1	3.85	3	1.80
	3	0	0	1	2.04	3	4.28	0	0	4	2.39
	4	1	4.54	3	6.12	2	2.86	2	7.69	8	4.79
	5	6	27.27	6	12.24	2	2.86	0	0	14	8.38
ROMAN	6	0	0	3	6.12	2	2.86	0	0	5	2.99
	7	1	4.54	0	0	2	2.86	0	0	3	1.80
	8	0	0	1	2.04	0	0	4	15.38	5	2.99
	9	0	0	5	10.20	9	12.86	2	7.69	16	9.58
	10	0	0	1	2.04	0	0	0	0	1	0.60
	11	1	4.54	5	10.20	1	1.43	0	0	7	4.197
MASAL	12	3	13.64	3	6.12	7	10	0	0	13	7.78
	13	3	13.64	6	12.24	5	7.14	0	0	14	8.38
	14	1	4.54	0	0	0	0	0	0	1	0.60
HİKÂYE	15	0	0	1	2.04	7	10	5	19.23	13	7.78
	16	0	0	0	0	0	0	2	7.69	2	1.20
	17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
DİĞER	18	0	0	0	0	2	2.86	2	7.69	4	2.39
	19	0	0	4	8.16	7	10	3	11.54	14	8.38
	20	3	13.64	3	6.12	13	18.57	1	3.85	23	13.77
	21	1	4.54	5	10.20	3	4.28	1	3.85	10	5.99
	22	1	4.54	1	2.04	0	0	0	0	2	1.20
Toplam		22	100	49	100	70	100	26	100	167	100

Tablo 5’te görüldüğü üzere cesaret erdem boyutunda yer alan dürüstlük, cesur olma, azim ve yaşam coşkusu karakter güçleri kitaplarda toplam (n=167) defa yer almıştır. Tabloya bakıldığında, bu erdem boyutunda yer alan karakter güçlerinden en fazla yer alan karakter gücünün azim (n=70, %41.92), daha sonra sırasıyla cesur olma (n=49, %29.34), yaşam coşkusu (n=26 %15.57) ve dürüstlük (n=22, %13.17) karakter güçlerinin izlediği görülmüştür.

Yürekdede ile Padişah kitabında cesaret erdemine hiç rastlanmamıştır. Bu erdem boyutunda yer alan karakter güçleri ile ilgili kitaplardan doğrudan alıntılar aşağıda verilmiştir:

Dürüstlük: “Bir taşlamışlar, iki taşlamışlar, aksakallının ak sakalı kızıl kana boyanmış, gel gelelim, o susmamış. Doğru bulduğunu, düşündüğünü, susmadan söyledikçe başlamış aksakallı gençleşmeye, gençleştikçe sesinin gürlüğü artmış, sesinin gürlüğü çoğaldıkça gençleşmiş... Sen de inanmadığına inanmadığını söylemekten çekinmez, inandığın için taşlanmayı göze alırsan, o yıllardan bir yıl, ülkelerden bir ülkede yaşayan iyiliği bilgisinden, bilgisi iyiliğinden çok adam gibi sonsuz gençliğe kavuşursun, oğlum.” (Sevdalı Bulut, Oğluma Masallar-II, s. 15)

Cesur Olma: “Bir şeyler ters gittiğinde korkmayın. Belanın üstüne gitmeyi öğrenin. Şanssızlığa uğradığınızda, pes etmeyin. Kuyruğu dik tutun! Nasır bağlayın! Boksörlerin dediği gibi, yumruk yerken sağlam durmalısınız. Yumruk yemeyi ve sindirmeyi öğrenmelisiniz. Yoksa hayatın size attığı daha ilk tokatta nakavt olursunuz....Demek ki: Kuyruk dik tutulacak! Nasır bağlanacak! Anlaşıldı mı? Bu işin püf noktasını bilen, yarı yarıya kazanmış demektir. Ne de olsa öyle biri, tokat yedikten sonra teşekkür etse bile, şu iki özelliği harekete geçirebilecek kadar da antrenmanlıdır: cesaret ve zekâ.” (Uçan Sınıf, s. 18)

Azım: “Bir baştan bir başa üç kere koştun. Güğümün keskin kenarlı dibi ince bacaklarına çarpıp acıtıyor fakat o azıcık yüzünü buruşturarak; Ayran, temiz ayran, demeye devam ediyordu.” (Çocuklara Hikâyeler, Ayran Hikâyesi, s.107)

Yaşam Coşkusu: “Günlerden bir gün yine kırlara çıkmış. Elleri yeni açılmış çiçeklerle dolu, yüreği sevinçli, mavi gökyüzünün tertemiz derinliğini duya duya eve dönerken uzaktan gelen bir sürüyle karşılaşmış. Kız koyunları sevmiş, başlarındaki, gözlerindeki nane kokularını koklamış, gülmeye başlamış.” (Ülkemin Efsaneleri, Allı Gelin ve Kızılırmak, s.62)

3.2. İnsanlık Erdemine Göre Frekans Analizi Sonuçları

Çalışma grubunun insanlık erdemine göre frekans değerleri ve yüzdeler Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6: İnsanlık erdemine göre frekans analizi sonuçları

		İNSANLIK						TOPLAM	
Tür	Kitap No	Nezaket		Sevme-Sevilme		Sosyal Zekâ			
		f	%	f	%	f	%	f	%
ŞİİR	1	2	1.80	4	2.65	1	2.63	7	2.33
	2	0	0	4	2.65	0	0	4	1.33
ROMAN	3	10	9.01	11	7.28	5	13.16	26	8.67
	4	6	5.40	3	1.99	3	7.89	12	4
	5	6	5.40	17	11.26	1	2.63	24	8
	6	2	1.80	3	1.99	0	0	5	1.67
	7	1	0.9	1	0.66	0	0	2	0.67
	8	14	12.61	8	5.30	2	5.26	24	8
	9	3	2.70	3	1.99	3	7.89	9	3
	10	3	2.70	14	9.27	0	0	17	5.67
	11	9	8.11	7	4.63	1	2.63	17	5.67
	MASAL	12	8	7.21	24	15.89	5	13.16	37
13		8	7.21	9		0	0	17	5.67
14		0	0	0	0	0	0	0	0
HİKÂYE	15	13	11.71	12	7.95	10	26.31	35	11.67
	16	1	0.9	5	3.31	0	0	6	2
	17	2	1.80	3	1.99	0	0	5	1.67
DİĞER	18	3	2.70	6	3.97	0	0	9	3
	19	9	8.11	4	2.65	5	13.16	18	6
	20	4	3.60	4	2.65	2	5.26	10	3.33
	21	6	5.40	5	3.31	0	0	11	3.67
	22	1	0.9	4	2.65	0	0	5	1.67
Toplam		111	100	151	100	38	100	30	100
								0	

Tablo 6’da görüldüğü üzere insanlık erdem boyutunda yer alan nezaket, sevme-sevilme ve sosyal zekâ karakter güçleri kitaplarda toplam (n=300) defa yer almıştır. Tabloya bakıldığında, bu erdem boyutunda yer alan karakter güçlerinden en fazla yer alan karakter gücünün sevme-sevilme (n=151, %50.33), daha sonra sırasıyla nezaket (n=111, %37), sosyal zekâ (n=38 %12.67) karakter güçlerinin izlediği görülmüştür. Ezop Masalları kitabında insanlık erdemine hiç rastlanmamıştır. Bu erdem boyutunda yer alan karakter güçleri ile ilgili kitaplardan doğrudan alıntılar aşağıda verilmiştir:

Nezaket: “Sonunda Mae mavi hasır şapkasını başından çıkarıp Winnie’nin başına takarak onu daha fazla yanmaktan kurtardı.” (Ölümsüz Aile, s. 35).

Sevme-Sevilme: “İşte ne zaman birlikte bir iş tutacak olsalar, tam evli oldukları şu altmış beş yıldır hep öyle konuşur, çoğu zaman da böyle birbirlerinin gönüllerini hoş tutmak için gayret etmekten, yapacakları işi unuturlarmış.” (Yürekdede İle Padişah, s. 10).

Sosyal Zekâ: “...o da alnını kırıştırıp yüzünü kızartmaya başlamış. Eee, bir ima bin mana demişler. Gül kız kocasının da nevre döndüğünü sezmez olur mu...” (Evvel Zaman İçinde Hikâyesi, Perili El, s. 150).

3.3. Adalet Erdemine Göre Frekans Analizi Sonuçları

Çalışma grubunun adalet erdemine göre frekans değerleri ve yüzdelik sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7: Adalet erdemine göre frekans analizi sonuçları

Tür	Kitap No	ADALET						TOPLAM	
		Hakkaniyet		Liderlik		Takım Çalışması/ Sorumluluk		f	%
		f	%	f	%	f	%	f	%
ŞİİR	1	1	4.54	0	0	0	0	1	0.77
	2	0	0	0	0	0	0	0	0
ROMAN	3	0	0	0	0	0	0	0	0
	4	0	0	1	5	3	3.45	4	3.10
	5	3	13.63	7	35	15	17.24	25	19.38
	6	0	0	0	0	8	9.19	8	6.20
	7	0	0	0	0	1	1.15	1	0.77
	8	0	0	1	5	1	1.15	2	1.55
	9	0	0	0	0	8	9.19	8	6.20
	10	0	0	0	0	0	0	0	0
	11	4	18.18	2	10	2	2.30	8	6.20
MASAL	12	1	4.54	3	15	1	1.15	5	3.87
	13	0	0	0	0	1	1.15	1	0.77
	14	0	0	0	0	0	0	0	0
HİKÂYE	15	1	4.54	3	15	4	4.60	8	6.20
	16	0	0	0	0	2	2.30	2	1.55
	17	0	0	0	0	0	0	0	0
DİĞER	18	0	0	0	0	2	2.30	2	1.55
	19	8	36.36	1	5	12	13.80	21	16.28
	20	2	9.09	0	0	9	10.34	11	8.53
	21	0	0	1	5	2	2.30	3	2.32
	22	2	9.09	1	5	16	18.40	19	14.72
Toplam		22	100	20	100	87	100	129	100

Tablo 7'de görüldüğü üzere adalet erdem boyutunda yer alan hakkaniyet, liderlik ve takım çalışması/sorumluluk karakter güçleri kitaplarda toplam (n=129) defa yer almıştır. Tabloya bakıldığında, bu erdem boyutunda yer alan karakter güçlerinden en fazla yer alan karakter gücünün takım çalışması/sorumluluk (n=87, %67.44), daha sonra sırasıyla hakkaniyet (n=22, %17.05) ve liderlik (n=20 %15.50) karakter güçlerinin izlediği görülmüştür. Bir Gemi Yelken Açtı, Ölümsüz Aile, Hep O Şarkı, Ezop Masalları, Yürekdede ile Padişah kitaplarında adalet erdemine hiç rastlanmamıştır. Bu erdem boyutunda yer alan karakter güçleri ile ilgili kitaplardan doğrudan alıntılar aşağıda verilmiştir:

Hakkaniyet: “Ama, bu haksızlık olur.” “Nana’nın bir suçu olmadığını çok iyi biliyorsun.” (Peter Pan, s. 8)

Liderlik: “Martin hızla çocukları çevresinde toplayıp alçak sesle, “Şimdi söyleyeceklerimi dikkatle dinleyin!” dedi. “İki dakika içinde kartopu savaşını başlatacaksınız. Savaşı Sebastian yönetecek. Çünkü Matthias, Johnny Trotz ve ben küçük bir gezintiye çıkacağız. Biz dönmeden savaşı bitirmeyin sakın! Sizin göreviniz, rakip okulun öğrencilerini burada tutmak! Hatta gerekirse biraz geri de çekilebilirsiniz. Böylece sizi kovalarlar.” (Uçan Sınıf, s. 66).

Takım Çalışması/Sorumluluk: “Bundan böyle hiç ayrılmamalıyız. Birimiz hepimizi, hepimizi birimiz için, söylemek istediğim şey bu.” (Üç Silahşörler, s. 25)

3.4. Ölçülülük Erdemine Göre Frekans Analizi Sonuçları

Çalışma grubunun ölçülülük erdemine göre frekans değerleri ve yüzdelik sonuçları Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8: Ölçülülük erdemine göre frekans analizi sonuçları

ÖLÇÜLÜLÜK											
Tür	Kitap No	Affedicilik		Alçakgönüllülük		Tedbirlilik		Öz-düzenleme		TOPLAM	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
ŞİİR	1	1	9.09	0	0	0	0	0	0	1	0.9
	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ROMAN	3	1	9.09	1	7.14	2	3.70	5	17.24	9	8.33
	4	0	0	1	7.14	0	0	1	3.45	2	1.85
	5	1	9.09	0	0	4	7.41	3	10.34	8	7.41
	6	0	0	0	0	0	0	1	3.45	1	0.9
	7	0	0	0	0	3	5.55	2	6.90	5	4.63
	8	0	0	1	7.14	0	0	2	6.90	3	2.78
	9	1	9.09	3	21.43	3	5.55	4	13.79	11	10.18
	10	0	0	0	0	4	7.41	0	0	4	3.70
	11	1	9.09	0	0	11	20.37	0	0	12	11.11
	12	2	18.28	1	7.14	6	11.11	0	0	9	8.33
MASAL	13	1	9.09	0	0	0	0	0	0	1	0.9
	14	0	0	0	0	3	5.55	1	3.45	4	3.70
HİKÂYE	15	0	0	1	7.14	4	7.41	4	13.79	9	8.33
	16	0	0	0	0	1	1.85	1	3.45	2	1.85
	17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
DİĞER	18	0	0	0	0	1	1.85	0	0	1	1.85
	19	0	0	2	14.28	6	11.11	5	17.24	13	12.03
	20	3	27.27	3	21.43	6	11.11	0	0	12	11.11
	21	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	22	0	0	1	7.14	0	0	0	0	1	0.9
Toplam		11	100	14	100	54	100	29	100	108	100

Tablo 8'de görüldüğü üzere ölçülülük erdem boyutunda yer alan affedicilik, alçakgönüllülük, tedbirlilik ve öz-düzenleme karakter güçleri kitaplarda toplam (n=108) defa yer almıştır. Tabloya bakıldığında, bu erdem boyutunda yer alan karakter güçlerinden en fazla yer alan karakter gücünün tedbirlilik (n=54, %50), daha sonra sırasıyla öz-düzenleme (n=29, %26.85), alçakgönüllülük (n=14 %12.96) ve affedicilik (n=11 %10.18) karakter güçlerinin izlediği görülmüştür. Bir Gemi Yelken Açtı, Yürekdede ile Padişah ve Ülkemin Efsaneleri kitaplarında ölçülülük erdemine hiç rastlanmamıştır. Bu erdem boyutunda yer alan karakter güçleri ile ilgili kitaplardan doğrudan alıntılar aşağıda verilmiştir:

Affedicilik: “Önemli değil Çıngırak, dedi. İçtenliğine inandığım için seni başlıyorum.”(Peter Pan, s. 43).

Alçakgönüllülük: “Normal insanın pek mühim bir vasfı da müsamahakâr olmasıdır, alçakgönüllü olmasıdır. Başkalarının işlediği kusurları hoş görmesini bilen insan normaldir. Kendisini olduğundan yüksek görmeyen insan normaldir.” (Eşref Saat, s. 83).

Tedbirlilik: “Ali hareket günü için Pazar gününü seçmişti. O Pazar eksik var mı diye, durumunu son bir kez bütün ayrıntılarıyla gözden geçirdi. Bunu yaparken Nuh peygamber kadar ciddiydi.” (Aritmetik İyi Kuşlar Pekiyi, s.38).

Öz-düzenleme: “Olgunlaştığı sabahtan beri öldürmeye çalıştığı nefsi emaresini canlandırmamak için et yumurta, yoğurt yemez süt falan içmezdi.” (Yalnız Efe, Hafif Bir Seda Hikâyesi, s.26)

3.5. Aşkınlık Erdemine Göre Frekans Analizi Sonuçları

Çalışma grubunun aşkınlık erdemine göre frekans değerleri ve yüzdelik sonuçları Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9: Aşkınlık erdemine göre frekans analizi sonuçları

Tür	Kitap No	AŞKINLIK											
		Estetik ve Mükemmelliğin Takdiri		Şükür		Umut		Mizah		Maneviyat		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
ŞİİR	1	9	7.76	0	0	2	4.44	0	0	0	0	11	3.31
	2	7	6.03	2	3.64	1	2.22	0	0	0	0	10	3.01
ROMAN	3	5	4.31	5	9.09	0	0	5	12.19	1	1.33	16	4.82
	4	5	4.31	2	3.64	0	0	2	4.88	17	22.67	26	7.83
	5	4	3.45	1	1.81	2	4.44	11	26.83	0	0	18	5.42
	6	1	0.86	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0.3
	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	8	3	2.59	4	7.27	5	11.11	0	0	3	4	15	4.52
	9	4	3.45	4	7.27	7	15.55	1	2.44	0	0	16	4.82
	10	9	7.76	4	7.27	2	4.44	4	9.76	0	0	19	5.72
	11	3	2.59	2	3.64	2	4.44	0	0	0	0	7	2.11
MASAL	12	18	15.52	5	9.09	5	11.11	2	4.88	19	25.33	49	14.76
	13	0	0	2	3.64	1	2.22	0	0	1	1.33	4	1.20
	14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
HİKÂYE	15	21	18.10	3	5.45	4	8.88	6	14.63	7	9.33	41	12.35
	16	2	1.72	0	0	0	0	3	7.32	0	0	5	1.52
	17	0	0	7	12.72	0	0	0	0	3	4	10	3.01
DİĞER	18	0	0	4	7.27	1	2.22	1	2.44	1	1.33	7	2.11
	19	10	8.62	4	7.27	8	17.77	6	14.63	8	10.67	36	10.84
	20	6	5.17	5	9.09	4	8.88	0	0	4	5.33	19	5.72
	21	8	6.90	0	0	1	2.22	0	0	0	0	9	2.71
	22	2	1.72	1	1.81	0	0	0	0	11	14.67	14	4.22
TOPLAM		116	100	55	100	45	100	41	100	75	100	332	100

Tablo 9'da görüldüğü üzere aşkınlık erdem boyutunda yer alan estetik ve mükemmelliğin takdiri, şükür, umut, mizah ve maneviyat karakter güçleri kitaplarda toplam (n=332) defa yer almıştır. Tabloya bakıldığında, bu erdem boyutunda yer alan karakter güçlerinden en fazla yer alan karakter gücünün estetik ve mükemmelliğin takdiri (n=116, %34.94), daha sonra sırasıyla maneviyat (n=75, %22.60), şükür (n=55 %16.57), umut (n=45 %13.55) ve mizah (n=41 %12.35) karakter güçlerinin izlediği görülmüştür. Gulyabani ve Ezop Masalları kitaplarında aşkınlık erdemine hiç rastlanmamıştır. Bu erdem boyutunda yer alan karakter güçleri ile ilgili kitaplardan doğrudan alıntılar aşağıda verilmiştir:

Estetik ve Mükemmelliğin Takdiri: “*Bu nazlı peri kızı, Bu ne güzellik yıldızı*”

Yüzü pembe bir şafak, gülse güller açacak...

Bu kız öyle güzel ki: Çıldırır aşkı belki”

(Peri Kızı ile Çoban Hikâyesi, s. 15)

Şükür: “*Gonca Ana, merdivenleri deli gibi indi, ana kızın birbirlerine sarılmaları çok acıklı oldu. Gonca Ana öpüp bağına basıyordu kızını. Titreyen dudaklarından “Şükür Tanrı’ya” sözünden başka söz çıkmıyordu.*” (Yonca Kız, s. 175).

Umut: “*Çocuk bütün inanç ile istikbale inanıyordu.*” (Çocuklara Hikâyeler, Dönmeyen Hikâyesi, s. 68).

Mizah: “*Bizim mahalledeyse atom savaşlarından büyük devlet çekişmesine kadar dünyanın her tür derdine bir oturumda çözüm bulunup, gülüşerek her şey süt limana dönüştürülebilir.*” (Bitmeyen Gece, s. 325).

Maneviyat: “*Hey ilahi dedi Yürekdede, dağların başka, sehillerin başka. Güneşi alıp götürüyorsun. Göğü yıldızlarınla donatıyorsun. Dünya şu dağların yükünü kaldırıp götürüyor da, bir kul günah işleyen olsa, arş-ı azam titriyor, senin azamın geçinceye kadar melekler korkudan ölüyor....*” (Yürekdede İle Padişah, s. 22).

4. TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

MEB tarafından 2005 yılında ilkokul ve ortaokul öğrencileri için tavsiye edilen 100 Temel Eser listesinde yer alan kitapları karakter güçleri açısından incelemeyi amaçlayan bu çalışma kapsamında, seçkisiz atama ile belirlenen 22 eser 5 araştırmacı tarafından incelenmiştir.

Araştırma bulgularına bakıldığında incelenen eserlerde bilgelik erdemi altında yer alan karakter güçleri en çok vurgulanandan en az vurgulanana doğru merak, çok yönlü bakış açısı, özgünlük, açık fikirlilik ve öğrenme aşkı; benzer şekilde cesaret erdemi altında azim, cesur olma, yaşam coşkusu ve dürüstlük; insanlık erdemi altında sevmе/sevilme, nezaket ve sosyal zekâ; adalet erdemi altında takım çalışması/sorumluluk, hakkaniyet ve liderlik; ölçülülük erdemi altında tedbirlik, öz-düzenleme, alçakgönüllülük ve affedicilik ve aşkınlık erdemi altında estetik ve mükemmelliğin takdiri, maneviyat, şükür, umut ve mizah şeklinde sıralandığı görülmüştür. Ayrıca incelenen tüm kitaplarda en çok vurgulanan erdem aşkınlık ve en az vurgulanan erdem ölçülülük iken en çok vurgulanan karakter gücü sevmе/sevilme ve en az vurgulanan karakter gücü affediciliktir. Alanyazında çocuk kitaplarında karakter güçlerinin incelendiği bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak değerler eğitime yönelik çalışmalar kapsamında, kitapların bir başka ifade ile edebi yapıtların incelendiği çalışmalar bulunmaktadır. Değerlerle ilişkisi açıkça vurgulanan (Kabakçı, 2016; Neto ve Marujo, 2013) karakter güçleri hem karakter özelliklerini hem de değer kökenli olan erdemleri (Furnham ve Lester, 2012) içermektedir. Bu bağlamda araştırmadan elde edilen sonuçlar alanyazında çocuklara yönelik ders kitaplarında ve diğer edebi yayınlarda yer alan değerlerin belirlenmesine yönelik çalışmaların sonuçları ile tutarlılık göstermektedir. Örneğin Çapoğlu ve Okur (2015) 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde, Dirican ve Dağlıoğlu (2014) 3 – 6 yaş grubu çocuklarına yönelik yayımlanan resimli hikâye kitaplarında, Güven (2014) Türk Dünyası Efsanelerinde, Şen (2007) ile Kılıç ve Aktan (2015) 100 Temel Eserde, Kuru ve Keklik (2016) Ayşe Yamaç’ın çocuk romanlarında, Özbay ve Karakuş Tayşi (2011) ise Dede Korkut Hikâyelerinde bu çalışmanın bulguları ile tutarlı bir biçimde en çok vurgulanan değer sevgi olduğu sonucunu elde etmişlerdir. Benzer şekilde Üstündağ (2017) 8-10 yaş arası çocuklara yönelik 140 çocuk kitabında en çok öğrenme değerine, Güven (2014) Türk Dünyası Efsanelerinde dürüstlük ve estetik değerlerine, Eker ve Yıldırım (2017) Ziya Gökalp’in Altın Işık eserinde dürüstlük ve adil olma değerlerine, Belet Boyacı, Güner ve Babadağ (2017) Samed Behrengi’nin Küçük Kara Balık kitabında merak ve cesur olma değerlerine, Cengiz ve Duran (2017) okul öncesi döneme ait hikaye ve masallarda nezaket ve estetik değerlerine, Kılıç ve Aktan (2015) 100 Temel Eserde estetik, cesaret ve umut değerlerine sıklıkla yer verildiğini bulgulanmışlardır.

MEB'in 100 Temel Eseri önerme gerekçeleri göz önünde bulundurulduğunda, bu çalışma ile de ortaya koyulduğu şekilde, 100 temel eserin karakter güçlerinin gelişimini desteklemesi gerekmektedir. Bu çalışma kapsamında elde edilen bulgular göz önünde bulundurulduğunda, incelenen kitapların tümünde vurgulanan karakter güçleri farklılaşmakla birlikte her bir kitapta birden fazla erdem ve karakter gücünün mutlaka yer aldığı görülmektedir. Öte yandan bazı kitaplarda karakter güçlerinin ifade edilmesinin ve vurgulanma şeklinin olumsuz yönde olması dikkat çekicidir. Örneğin; Ali Mümtaz Arolat'ın "Bir Gemi Yelken Açtı" adlı şiir kitabında "Gül ve Bülbül" isimli şiirde "Fırtınada gülünce kan rengi bir gül / Bahçeden hazin bir inilti gelir: / Gölgele hülyalı ruhu yükselir, / Gülün gölgesinde can verir bülbül. / Benim de gönlümde hiçkaran bülbül / Niyazları sana doğru yükselir, / Her an gözlerime hayalin gelir, / Ey hazan kalbimde bahar açan gül" dizelerinde sevmeye – sevilme karakter gücü acı ve ızdırap üzerinden vurgulanmaktadır. Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın "Gulyabani" kitabında azim karakter gücü "Ama aklım tamamıyla Hasan'la doluydu. Bütün ruhumla vazgeçilmesi imkânsız, insafsız, bir aşkla seviyordum. Rakibim olarak bin peri kızı çıksa Hasan'dan vazgeçmeyecektim. Boğulmayı, ölümün her çeşidini gözüme alırdım. İşte bu kararda ayak direyerek ölecektim" şeklinde bireyin isteğine ulaşmak için her şeyi yapabilme vurgusu ile ele alınmıştır. Yine Ahmet Rasim'in "Falaka" isimli anı kitabında mizah karakter gücünün olumsuz şekilde kullanımına rastlanmıştır : "Sütünesi siyahî, Rasim yazı yazarken mürekkebi eline yüzüne buluşturınca:-Ne olsa senden süt emdi. Bir yanı kararmasa olmaz, diye şaka yapmıştı". Ali Aydoğan tarafından uyarlanan "Ezop Masalları"nda ise "Kurbağalar ile Çocuklar" başlıklı masalda "Hey! Aptal eğlenenize bir son verin artık! Sizin eğlenmeniz bizim felaketimiz oluyor. Adalet mi bu?" cümlesi ile nezaket karakter gücü hakaret içeren sözlerle uygun olmayan şekilde verilmiştir. Benzer şekilde incelenen bazı kitapların öğrenciler için iyi karakter gelişimi ve değerler eğitimi kapsamında önerilmesinin uygun olmadığı, kitapların olumsuz birtakım nitelikler taşıdığı da dikkat çekmiştir. Örneğin; Yakup Kadri Karaosmanoğlu tarafından yazılmış "Hep O Şarkı" adlı romanda aile yaşamına ilişkin ve dürüstlük ile bağdaşmayan bazı davranışlar yer alması, Ali Mümtaz Arolat'ın "Bir Gemi Yelken Açtı" adlı şiir kitabında çocukların anlayamayacağı kelimelerin yer alması ve çok fazla depresif ifadelerin kullanılması, Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın batıl inançlar, ruhsal hastalıklar ve peri/cin gibi temaların anlatıldığı "Gulyabani" eserinde dil ve işlenen konu açısından çocukların duyu ve düşüncelerini olumsuz etkileyebilecek çok fazla içeriğe sahip olması gibi. Her ne kadar bu araştırmada çocuk kitaplarının dil ve anlatım değerlendirilmesi yapılmassa da araştırma kapsamında ele alınan bazı kitapların çocukların içinde buldukları gelişim döneminin özelliklerine uygun olmadığı görülmüştür. Çocuk edebiyatı yetişkinlerinkinden farklı ve özel bir oluşum alanıdır; bu yönüyle çocuklara yönelik kitaplarda içerik ve nitelik olarak çocuğun her açıdan gelişimine uygun olmasına dikkat edilmesi önemli görülmektedir (Demirel, 2010; Kuzu, 2002).

Peterson ve Seligman (2004) tarafından "davranışlarla gözlenebilen değerler" olarak adlandırılan sınıflama kapsamında tanımlanan karakter güçleri, bireylerin karakter gelişimine ve psikolojik olarak büyümesine katkıda bulunmaktadır. Çocuk ve ergenlerin akademik başarı, okula uyum ve öznel iyi oluşları (Shoshani ve Slone, 2013); olumlu okul deneyimleri, akademik öz yeterlilik, olumlu sınıf davranışları ve okul başarısı (Weber ve Ruch, 2012) üzerinde etkili olduğu vurgulanan karakter güçlerinin, okuru çocuk olan eserlerde işlenmesi çocuk ve ergenlerin pozitif kişisel özellikler geliştirmelerine katkı sağlayacaktır. Bu bağlamda çocuk edebiyatı alanında değer kökenli olan bilgelik, cesaret, insanîyet, adalet, ölçülülük ve aşkınlık erdemlerini ve bu erdemlere ulaşmayı sağlayan davranışları ifade eden karakter güçlerini işleyen eserler üretilmesi çocukların hem iyi oluş düzeylerini hem de akademik davranışlarını olumlu yönde etkileyecektir.

2012–2013 eğitim–öğretim yılı itibarıyla 12 yıllık zorunlu eğitimde 5+3+3 sisteminden 4+4+4 sistemine geçilmiştir ve ilköğretim okulu yerine ilköğretim ve ortaokul ifadeleri kullanılmaya başlanmıştır. 12 yıllık zorunlu eğitim sistemi değişmesine karşın, MEB tarafından

100 Temel Eser listesinin güncellenmediği görülmüştür. Sistem değişikliğinin ardından MEB tarafından önerilen 100 Temel Eser Listesi ilkökul, ortaokul ve lise kademeleri için güncellenmelidir.

Sonuç olarak bu çalışma bulgularından yola çıkılarak MEB tarafından ilkökul ve ortaokul öğrencilere önerilen 100 Temel Eserin bazı karakter güçlerini içerdiği söylenebilir. Ancak karakter güçlerinin ne şekilde verildiği, listede önerilen kitapların ilgili yaş grubundaki öğrencilerin psikolojik, sosyal ve akademik gelişim düzeylerine uygunluğu da, kitapların karakter güçlerini içermesi kadar önemlidir. Bu doğrultuda 100 Temel Eser listesinde yer alan kitapların ilgili alandaki uzmanlar tarafından tekrar gözden geçirilerek, listenin yeniden düzenlenmesi önerilmektedir. Ayrıca araştırma listede yer alan eserlerin ilkökul ve ortaokul öğrencilerinin içinde buldukları gelişim dönemlerine ve gelişim alanlarına (bilişsel, duygusal gibi) göre incelenmesinin gerekliliğini ortaya koymuştur. Bu nedenle önerilen kitapların ilkökul ve ortaokul öğrencilerinin içinde buldukları gelişim döneminin özelliklerini dikkate alarak çeşitli gelişim alanları ile ilişkisini ortaya koyan çalışmalar yapılabilir. Bu çalışmanın kapsamında bulunmayan okul öncesi ve lise öğrencilerine yönelik olarak bu öğrencilere önerilen temel eserler; ders kitapları, yardımcı kaynak kitaplar gibi; farklı edebi eserlerin de karakter güçleri açısından incelenmesi bu kaynakların karakter gelişimi açısından uygunluğuna yönelik bulgulara ulaşılmasında katkı sağlayabilir. Bu nedenle, ileride yapılacak çalışmalarda bu öğrenci gruplarına önerilen eserlerin de incelenmesi önerilmektedir. MEB'in önerdiği 100 temel eserde kitap türleri eşit dağılmadığı için bu çalışma grubunu oluşturan eserler tür bakımından eşit dağılmamıştır. Bu nedenle hiç erdeme rastlanmayan kitapların türden mi seçilen eserden mi kaynaklandığı net olarak ortaya konulamamaktadır. Bu durum dikkate alındığında öğrencilere önerilen bu kitapların gözden geçirilerek aynı türde başka kitapların önerilmesinin karakter güçlerinin geliştirilmesi açısından uygun olacağı düşünülmektedir.

5. KAYNAKLAR

- Akbaş, O. (2008). Değer eğitimi akımlarına bir bakış. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(16), 10.
- Allan, B. A., & Duffy, R. D. (2014). Examining moderators of signature strengths use and well-being: Calling and signature strengths level. *Journal of Happiness Stud.* 15, 323–337. <http://dx.doi.org/10.1007/10902-013-9424-0>
- Almerico, G. M. (2014). Building character through literacy with children's literature. *Research in Higher Education Journal*, 26, 1-10.
- Altunay, E., Oral, G. ve Yalçınkaya, B. (2014). Eğitim kurumlarında mobbing uygulamalarına ilişkin nitel bir araştırma. *Sakarya University Journal of Education*, 4(1), 62-80.
- Ang, A. P. S. (2016). *An observational study of character strengths and subjective wellbeing in Australian and Singaporean pre-adolescents*. (Unpublished doctoral dissertation). Flinders University.
- Bailey, K. D. (1982). *Methods of social research* (2nd ed.). New York: Free Press.
- Başkale, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenilirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(1), 23-28.
- Bodert, J. (1980). Bibliotherapy: The right book for the right person at the right and more. *Top of the News*, 36, 183-188.
- Boyacı, Ş. D. B., Güner, M., ve Babadağ, G. "Dünyada başka şekilde yaşamak da mümkün mü?" Değer eğitiminde "Küçük Kara Balık" örneği. *Editör/Editor*, 172.
- Brdar, I., Aniç, P. & Rijavec, M. (2011). Character strengths and well-being: Are there gender differences? In I. Brdar (Ed.). *The human pursuit of well-being: A cultural approach* (pp. 145-156). New York: Springer.
- Bryant, J. D. & Roberts, S. D. (1992). Bibliotherapy: An adjunct to audiologic counseling. *Journal of the Academy of Rehabilitative Audiology*, 25, 51-67.
- Buschor, C., Proyer, R. & Ruch, W. (2013). Self- and peer-rated character strengths: How do they relate to satisfaction with life and orientations to happiness? *The Journal of Positive Psychology*, 8(2), 116-127. <http://dx.doi.org/10.1080/17439760.2012.758305>

- Cansız Aktaş, M. (2014). Nitel veri toplama araçları. Mustafa Metin (Ed.), *Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri* içinde (s.337-371). Ankara: REGEMA
- Çapoğlu, E. ve Okur, A. (2015). Ortaokul 8. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki şiirlerde yer alan değerler. *Sakarya University Journal of Education*, 5(3), 90-104.
- Çer, E. (2014). 100 temel eser’de kadın imgesinin incelenmesi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 9(18), 67-76.
- Cengiz, Ş., ve Duran, E. (2017). Okul öncesi dönemine ait hikâye ve masallardaki değerlerin incelenmesi. *Eğitim Ve Bilim*, 42(191).
- Cevat, E. K. E. R., ve Yıldırım, K. (2017). Değerler eğitimi açısından Ziya Gökalp’e ait “altın ışık” adlı eserin incelenmesi. *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(1).
- Dahlsgaard, K., Peterson, C., & Seligman, M.E.P. (2005). Shared virtue: The convergence of valued human strengths across culture and history. *Review of General Psychology*, 9, 203–213.
- Demirel, Ş. (2010). *Çocuk, çocuğun gelişim özellikleri, ihtiyaçları ve ilgi alanları*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Demir, T. ve Özdemir, B. (2013). Türkçe eğitiminde karagöz/gölge oyunları ile değer öğretimi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11(25), 57-89.
- Dirican, R. ve Dağlıoğlu, H. E. (2014). 3-6 yaş grubu çocuklarına yönelik yayımlanan resimli hikâye kitaplarının bazı temel değerler açısından incelenmesi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 3(2).
- Doğan, B. ve Gülüşen, A. (2011). Türkçe ders kitaplarındaki (6–8) metinlerin değerler bakımından incelenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 75-102.
- Douglass, R. P., & Duffy, R. D. (2014). Strengths use and life satisfaction: A moderated mediation approach. *Journal of Happiness Stud.* 16, 619–632. <http://dx.doi: 10.1007/s10902-014-95254>
- Duan, W., Ho, S. M. Y., Siu, B. P. Y., Li, T., & Zhang, Y. (2015). Role of virtues and perceived life stress in affecting psychological symptoms among chinese college students. *Journal of American College Health*, 63, 32-39.
- Erikson, E. H. (1984). *İnsanın sekiz çağı*. (Çev. V. Şar ve B. Üstün), Ankara: Birey ve Toplum Yayınları.
- Gillham, J., Adams-Deutsch, Z., Werner, J., Reivich, K., Coulter-Heindl, V., Linkins, M., & Seligman, M. E. P. (2011). Character strengths predict subjective wellbeing during adolescence. *Journal of Positive Psychology*, 6(1), 31-44. <http://dx.doi:10.1080/17439760.2010.536773>
- Guba, E. G., & Lincoln, Y. S. (1982). Epistemological and methodological bases of naturalistic inquiry. *Educational Communication and Technology Journal*, 30(4), 233-252.
- Güneş, Z. (2007). *İlköğretimde çocuk edebiyatı* (1. Baskı). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Güney, N. (2014). Ortaokulda okutulması tavsiye edilen 100 temel eserde şiddet ögesi. *International Online Journal of Educational Sciences*, 6(3), 706-721.
- Güven, A. Z. (2014). Türk efsanelerinin değerler eğitimi bakımından incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26(11), 225-246.
- Huta, V. & Hawley, L. (2010). Psychological strengths and cognitive vulnerabilities: Are they two ends of the same continuum or do they have independent relationships with wellbeing and ill-being? *Journal of Happiness Studies*, 11, 71–93. <http://dx.doi: 10.1007/s10902-008-9123-4>
- Kabakçı, Ö. F. (2013). *Karakter güçleri açısından pozitif gençlik gelişiminin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Karaman Kepenekci, Y. ve Aslan, C. (2013). Ortaöğretim okullarına önerilen 100 temel eser’deki romanlarda insan hakları üzerine bir çözümleme. *Eğitim ve Bilim*, 38(168), 183-197.
- Karasar, N (2006). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (16. Baskı). Ankara: Nobel.
- Kaygana, M., Yapıcı, Ş. ve Aytan, T. (2013). Türkçe ders kitaplarında değer eğitimi. *The Journal of Academic Social Science Studies*. 6(7), 657-669.
- Kılıç, A. ve Aktan, O. (2015). İlköğretim okulları için tavsiye edilen 100 temel eserde vurgulanan değerler. *Elementary Education Online*, 14(1), 243-275.
- Kızılkaya, A. (2012). *100 temel eser içerisindeki hikâye ve romanlarda işlenen ahlaki konuların eğitsel yönden değerlendirilmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya.

- Kilpatrick, W., Wolfe, G., & Wolfe, S. M. (1994). *Books that build character: A guide to teaching your child moral values through stories*. New York: Simon & Schuster.
- Kuş, Z., Merey, Z. ve Karatekin, K. (2013). İlköğretim 4. ve 5. sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarında yer alan değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11(25), 183-214.
- Kuru, H., ve Keklik, S. (2016). Ayşe Yamaç'ın Çocuk Romanlarının Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi. *Iğdir University Journal of Social Sciences*, (10).
- Kuzu, T.S. (2002). Öykünün çocuğun bilişsel ve duyuşsal gelişimine katkısı bağlamında öykü seçimi. *Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 9, 95-105.
- Lounsbury, J. W., Fisher, L. A., Levy, J. J., & Welsh, D. P. (2009). An investigation of character strengths in relation to the academic success of college students. *Individual Differences Research*, 7, 52-69.
- Mendoza, J. & Reese, D. (2001). Examining multi cultural picture books for the early childhood classroom: Possibilities and pitfalls. *Early Childhood Research & Practice*, 3(2), 155-169.
- M.E.B. (2018, 1 Ocak). İlköğretim Okullarında Okutulacak 100 Temel Eser Konulu Genelge. Erişim adresi: www.meb.gov.tr/mevzuat
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis* (2nd edition). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Mongrain, M. & Anselmo-Mtthews, T. (2012). Do positive psychology exercises work? A replication of Seligman, et al. (2005). *Journal of Clinical Psychology*, 68(4), 382-389. <http://dx.doi: 10.1002/jclp.21839>
- O'Sullivan, S.(2002). *Character education through children's literature*. Bloomington, Phi Delta: Kappa Educational Foundation.
- Öner, U. (2007). Bibliyoterapi. *Çankaya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi*, 7, 133-150.
- Özbay, M. ve Karakuş Tayşi, E. (2011). Dede Korkut Hikâyeleri'nin Türkçe öğretimi ve değer aktarımı açısından önemi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1(1), 21-31.
- Özkan, R. ve Sivrikaya, Ü. (2012). İlköğretimde küresel değerler (100 temel eser üzerine bir inceleme). *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 38, 341-360.
- Pardeck, J. T. (1995). Bibliotherapy: An innovative approach for helping children. *Early Child Development and Care*, 11(1), 83-88.
- Park, N., Peterson, C., & Seligman, M. E. P. (2004). Character strengths and well-being. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 23(5), 603-619. <http://dx.doi:10.1521/jscp.23.5.603.50748>
- Park, N., & Peterson, C. (2006). Character strengths and happiness among young children: Content analysis of parental descriptions. *Journal of Happiness Studies*, 7(3), 323-341. <http://dx.doi:10.1007/s10902-005-3648-6>
- Pawelski, J. O., & Moores, D. J. (2013). *The eudaimonic turn: Well-being in literary studies*. Madison, NJ: Fairleigh Dickinson University Press.
- Peterson, C., Park, N., & Seligman, M. E. P. (2006). Greater strengths of character and recovery from illness. *Journal of Positive Psychology*, 7, 17-26.
- Peterson, C., & Park, N. (2011). Character strengths and virtues: their role in well-being. In S. I. Donaldson, M. Csikszentmihalyi, J. Nakamura (Ed.). *Applied positive psychology: improving everyday life, health, schools, work, and society* (pp.49-62). New York, NY: Taylor and Francis Group.
- Peterson, C., & Seligman, M. E. P. (2004). *Character strengths and virtues: A handbook and classification*. Washington, DC: American Psychological Association.
- Proctor, C., Maltby, J. & Linley, P. A. (2011). Strengths use as a predictor of well-being and health-related quality of life. *Journal of Happiness Studies*, 12(1), 153-169.
- Proyer, R. T., Ruch, W., & Buschor, C. (2013). Testing strengths-based interventions: A preliminary study on the effectiveness of a program targeting curiosity, gratitude, hope, humor, and zest for enhancing life satisfaction. *Journal of Happiness Studies*, 14(1), 275-292. <http://dx.doi. 10.1007/s10902-012-9331-9>
- Proctor, C., Tsukayama, E., Wood, A. M., Maltby, J., Fox Eades, J. M., & Linley, P. A. (2011). Strengths gym: The impact of a character strengths-based intervention on the life satisfaction and well-being of adolescents. *The Journal of Positive Psychology*, 6 , 377-388.

- Rashid, T., Anjum, A., Lennox, C., Quinlan, D., Niemiec, R. M., Mayerson, D. & Kazemi, F. (2013). Assessment of character strengths in children and adolescents. In C. Proctor and P.A. Linley (Ed.). *Research, applications, and interventions for children and adolescents: A positive psychology perspective* (pp.81-114). New York: Springer Science Business Media Dordrecht.
- Ruch, W., Weber, M., Park, N., & Peterson, C. (2014). Character strengths in children and adolescents. *European Journal of Psychological Assessment, 30*(1), 57-64.
- Shoshani, A. & Aviv, I. (2012). The pillars of strength for first-grade adjustment–Parental and children's character strengths and the transition to elementary school. *The Journal of Positive Psychology, 7*(4), 315-326. <http://dx.doi:10.1080/17439760.2012.691981>
- Shoshani, A., & Slone, M. (2012). Middle school transition from the strengths perspective: Young adolescents' character strengths, subjective well-being, and school adjustment. *Journal of Happiness Studies, 14*, 1163-1181. <http://doi.org/10.1007/s10902-012-9374>
- Suri, H. (2011) Purposeful sampling in qualitative research synthesis. *Qualitative Research Journal, 11*(2), 63-75.
- Susar Kırmızı, F. (2014). 4. Sınıf Türkçe ders kitabı metinlerinde yer alan değerler. *Journal of Values Education, 12*(27), 217-259.
- Şen, Ü. (2007). *Milli Eğitim Bakanlığı'nın 2005 yılında tavsiye ettiği 100 temel eser yoluyla Türkçe eğitiminde değerler öğretimi üzerine bir araştırma*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Toner, E., Haslam, N., Robinson, J., & Williams, P. (2012). Character strengths and wellbeing in adolescence: Structure and correlates of the values in action inventory of strengths for children. *Personality and Individual Differences, 52*(5), 637-642. <http://dx.doi:10.1016/j.paid.2011.12.014>
- Yaman, H. ve Çolak, S. (2009). İlköğretim ikinci kademe Türkçe ders kitaplarında yer alan değerler. *Journal of Values Education, 7*(18).
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8. Baskı). Ankara: Seçkin
- Yigit, M. F. ve Tarman, B. (2013). Değerler eğitiminin ilköğretim 4. ve 5. sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarındaki yeri ve önemi. *Journal of Social Studies Education Research, 4*(2), 79-102.
- Wagner, L., & Ruch, W. (2015). Good character at school: positive classroom behavior mediates the link between character strengths and school achievement. *Frontiers in Psychology, 6*, 610. doi:10.3389/fpsyg.2015.00610
- Weber, M., & Ruch, W. (2012). The role of a good character in 12 year-old school children: Do character strengths matter in the classroom? *Child Indicators Research, 5*(2), 317-334. doi:10.1007/s12187-011-9128-0
- Üstündağ, A. (2017). 8-10 Yaş çocuklarına yönelik çocuk kitaplarının değerler açısından incelenmesi. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi, (62)*, 1-10.

Extended Abstract

Aiming to improve human psychology towards self actualization, character strengths and virtues based on positive psychology are to investigate and understand personality aspects contributing subjective well being and happiness. The numerous works and research done by Seligman and Peterson have built a theoretical framework to define and help listing character strengths and virtues so that theoretically 6 classes of virtues are found to be made up of 24 character strengths. Virtues are defined as the core characteristics valued by moral philosophers and religious thinkers and named as wisdom, courage, humanity, justice, temperance and transcendence and character strengths are stated as the main psychological ingredients like processes or mechanisms defining these virtues. Some main aspects of character strengths and virtues are considered as important that they can be observed across cultures and since they are open to change and improvement, they constitute an incredibly important area of interest for especially educators, practitioners and psychology researchers to enhance children psychological wellbeing. In literature, there are many different practices aiming to improve character strengths in children, one of which is the use of literacy. Books and other literary works are considered as psychosocial tools to help children control and regulate their own beliefs, attitudes and behaviors by enhancing their perspective towards themselves and also the world. That's why; this current study aims at investigating character strengths in 100 fundamental literary works recommended to primary and secondary school students, who are at very crucial stages of their developmental process of lives.

The study is conducted as a descriptive based qualitative research and in the study, the data gained by document analysis is put to content analysis defined as the resolution of any written material containing important and detailed information. Data source of the study includes the list of 100 fundamental literary books and stratified purposeful sampling type is used to reach the study sample. The total list of 100 fundamental literary books is subjected to classification by one Turkish language expert and 5 categories are found as distinctive in the classification of the whole list and each book classified under these 5 categories are put to random sampling and finally 22 literary books are chosen as the sample of the study.

As the data collection tool of the study, researchers have constructed a form based on character strength theory developed by Peterson and Seligman and it includes the definitions and distinctive features of each character strength and virtue. Data gained from this form is analyzed with the use of content analysis technique.

Ensuring reliability, the literary books are read over and over again by the researchers and 3 area specialists have had long lasting meetings to discuss the findings of each researcher , by which the congruence among experts are found as 73.02% . Moreover, to ensure the objectivity of the results, one area expert is involved in the study to check the accuracy of the findings according to Peterson and Seligman's theory of character strengths and eventually the congruence between this expert and the researchers of the study has formed the reliability which is calculated as 96.68%.

The study results show that; under virtue of wisdom, curiosity character strength (n=57, %28.9), under courage virtue, persistence character strength (n=70, %41.92), under humanity virtue, love character strength (n=151, %50.33), under justice virtue, teamwork character strength (n=87, %67.44), under moderation virtue, prudence character strength (n=54, %50), under transcendence virtue, appreciation of beauty character strength (n=116, %34.94) is found to be mostly included in 22 fundamental literary works. While finding the hatched character strengths in literary works, results also show that in some literary works-for instance "One Ship Set Sail" with original name as "Bir Gemi Yelken Açtı"- no character strengths under virtues of wisdom, justice, and moderation are found to be included.

Aiming to investigate the aspects contributing the improvement of character strengths in children, this current study reaches to the results showing the importance of the literacy works having crucial effects on children psychology and also of the selection procedure of these recommended books. As the main suggestion and conclusion of the study, the number of literacy works imposing and including character strengths and virtues is suggested to be increased and while recommending literary books for secondary school students who are vulnerable and open to any kind of external influence, beneficial or not, at very special and critical stage, positive personality aspects as character strengths and virtues should be taken into consideration in especially selection process of those works. While investigating the character strengths in literary works, the study is limited to the books which are recommended to secondary school students; however the literary works for other populations as preschool students and high school students are also important and should be investigated in further research.